

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23881
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	19
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 19

ASTIGATORY
TO
ENT PER CENT

5413

1

castigatory

adj

I II साहसिक f (ई)

W.

castle n II पुर + RV, etc — पुरम् (itc +

आ) मम, MBh, etc, पुरी T B३, MBh, etc —

पुरयम् (२) Gal.

the castle (in the game catur-anga)

नौका & ^{Castle} a ~~castle~~ built on a rock

अम्भपुरा SB३ 3 castle in the air

अम्भपुरम् Naish : the castle of Agni अग्निपुरा

SB३ crowned with castles पुरमालिनी

MBh the governor of a castle

कोट्टराजः, कोट्टराजन् m lahit Divyâv 3.

19 the lord of castle पूर्षति m RV

rich in castles पुशवली MBh to wish

for a castle पुः काम्य nom पुः काम्यति

L.

castor-oil | I पुरणतैलम् Suśr.

| II. गन्धर्वतैलम् Bhpr — चञ्चुतैलम्

Bhpr — स्नेहकेशरिण म Bhpr.

the castor-oil plant | I
L पुरणः.

Suśr, Pañcat, etc.

| II आमण्डः, आमण्डकम् L — चञ्चु

m. L — निक्षापकः W — रक्तै-

ण्डः L — आमण्डकम्, आमण्ड-

कम् L the red castor-oil plant

5417 N

रिजिटर: L — व्यालम्ब: L a red

kind of the castor-oil plant

चरक म L a red variety

of the castor-oil plant व्याध:

L — व्याधलल: L.

the castor-oil tree I रुक म.

Särings — व्याधपुच्छ: Bhpr,

व्याधपुच्छ: L.

†† I II. अमड. ल: L — अमड: —

रुक्मः L -- नरंदाकु म L --

कातवैरिन म L -- जगहः

हस्तिकर्णः L castor oil tree

• Gandharva-handed (the form

of the leaves resembling like

that of a hand) गन्धर्वहस्तः,

गन्धर्वहस्तः Suse.

castrate ^{I I} vb
जण्डय Nom जण्डयानि

Hyogay.

I II निरक्ष AV 4. 22. 1.

castration n अण्डाक्षवणम

one who castrates मुपकावहः

AV.

castrated adj. I I नाक्ष RV, AV,

SBr.

I II. ~~अवृषणीकृत~~ अवृषणीकृत — विगतपुंस्व

Ap Śr, Śāh.

a castrated person. वायिका m.

Kāś on Pāṇ 6.1.204 having

castrated horses. वध्याखः RV,

Br, etc (in Pāṇcar Br he has

the patē आनुय).

to be castrated आष्वय L.

5421

Costus speciosus n aurum: m pl Van Bns.

४ (ई)

casual ~~प्रसङ्गिक~~ adj ।। प्रसङ्गिक, Uttarak,
 kathās, Rājat, sāh.

।। अनियत — आकस्मिक ~~—~~ ४ (ई) Bhp,
 Sarwad.

casual visitor • कामगः Mal 18.23.

5423X

casuistry पक्षाध्यायः Divyān .

cat. n | I मिडाल: Mn, MBh, etc — ^{भाष्य} माजरी:

Mn, MBh, etc, माजरीक: MBh, माजरीम:, माजलि:

L. —

+ II अनु. ली Tānd Bh (v.l.) अनुली — वृषदंश:

VS, etc, वृषदंशकक: L, वृषदंशक: Svāh —

आरु-भुज m L — आरुहन: Pat. on Pāṇ 3.2 —

84, Vārtt — ओतु m Comm. on Pāṇ 6.1.94

— काहल: L — कुन्दम: gāṇa चूणीदि — क्रन्दन:

L — गानसंकोचिन m L — जिह्वाप: L —

निशेड: m L — दीनलोचन: L — दीप्तलोचन: L —

दीप्ताक्षः L — नक्तचारिन् m — नक्तचारिन् ^{न 5425} m L

— नेत्रपिण्डः L — पयस्यः W — पयस्यः L —

विडारकः L — विडालकः cat — विरालः L,

विडालः — विलालः L, विरालः — विलालः L —

विलालः W, विलाल — मण्डलिन् m L —

मन्दिरपशु m L — मामाविन् m L — मारजानकः

W — मूषकाराति m L — मूषिकान्तकृत m MBH

— मेनादः L — विरालः W, विडाल — वृषाहारः L

— व्याघ्रास्यः L — शालावृक्षः L — सूचकः only

— हीक m L,

acting like a cat वैडालब्रतिन (Pur)

वैडालब्रतिक (Mn, Kāv, Pur) म्भन , भण्डतपरिविन

belonging to a c. वैडाल म्भ (इ) न MBh c.

and mouse माजरिमूषकम् न sg Pān 2.4.9,

Sch 'c. eared' माजरिकर्णिका, माजरिकर्णी L

c. faced माजरिवक्त्र म्भन Bear 'c.-like

observance वैडालब्रतम् MW c.-mouthed

वृषदंशमुरव म्भन MBh a c. to play with

क्रोडाविडालिका Rājāt 'c.-hold theory'

माजरिन्यायः RTL 125 a female c. विदाला R

5421

(also बिडाली Un. 1. 117, Sch) — माजारी Märkä,

Rājat — having the throat of a c. माजारकण्ठः L

a kind of wild c. अनविडालः Kautukas a

little c. बिडालिका Subh made of cat's hair

नाभदंशः MBh 2. 1823 (Nīlak) a particular
animal resembling a c. शिल्पुटः (v. l.

शिल्पुट Sch) TS peculiar to cats वैडालः mf

(इ) न MBh resembling cat's eyes

वैडूमम mf (इ) न MBh, R, etc 'water-cat'

जलबिडालः L, जलनकुल a wild-c. माजारी

MBH, R, Su'sr — मृगचैत्रकः W.

5
5428

245
the civet cat । I, गन्धमाज्जरिः Bhp २ —

गन्धमृगः Bālar 3.28.

I II गन्धौलु ॥ गन्धौलु L — माज्जरिः,

माज्जरी, माज्जरिका L — मूलपतनः L —

वेधमुरग्या L.

the cat's eye बालजम् Sis 13.58. ~~the~~

~~(gem) प्रावृष्यः L~~

a cat's eye (gem) प्रावृष्यः L — वैदूर्यमणि

m — वैदूर्यम् (rarely वैदूर्यः) AdhBz, MBh,

Kāv, etc.

cat's eye (as a sort of jewel) विदूरजम्

Hariv, विदूररत्नम् L, विदूरोद्भवितम् L consisting

of c.-eyes वैदूर्यमयम् (इ) m MBh, R, etc

containing c.-eyes वैदूर्यमणिवत् mfn R

having the colour of a c.-eye

वेदुमकाणि mfn Var Br S made of c. - eyes

वेदुममय mfn (इ) ण MBh, R, etc made of

c. - eye gems. वेदुम mfn (आ) ण MBh, R, etc

• 5432 *

catalogue

n 1. II संग्रहः Kath Up, MBh,

etc

मरणालोक्यम् Ragh..

the bird cātaka ॥ ककु? जलः L

the cātaka bird कलानुनादिन m L

the bird cātaka धनतोलः L, धनताकः

— घनरावः L the cātak bird जल

प्रियः L — तञ्जलः Gal — त्रिशङ्खः Gal

The cātak द्विवेकस m. the

cātak bird द्विवेकस m L a

cātaka-bird नमोम्बुपः L the

cātaka bird मेघजीवनः, मेघजीनकः

L the bird cātaka राजपाटिका L

the cātaka वर्षाप्रियः L the cātaka

bird वर्षाभः पारणव्रतः L — वार्तिकः sāk

वापीहः L — वारिहः w the cātaka

सारङ्गः (६८ & अ) the cātaka bird

स्तोक L स्तोककः MBh, R, etc the

cātaka bird (fond of rain-drops)

घाराटः L The cātaka (kind of cuckoo)

खल्ल L The cātaka-bird (supposed
to drink only rain water) मेघचिन्ता

कः L cātaka's delight चातकानन्दः

L the female of the cātaka bird

चातकी Kathās 123.

5436 X

a female who has the catamenia | I

जातरजस f .

catamite n । I कुम्भिकः Susr.

। II टारः L — नारीतरङ्गकः L — पल्लवः

L — मर्जु m L = पीठ-मर्द — रक्षाप्रेक्षकः

। W — विटः — विदूषकः L — वेद्याचार्यः

। W — व्यलीकः m W.

a keeper of catamites विटपः L =

विट.

5438X

cataplasma - न । I पाचनम् सूत्र —

211 नमः सूत्र .

5439 X 2

a kind of catapult

~~~~~

अस्त्रोः

अस्त्रोः (only ibc & श्री) MBh 3.

363 (Nīlak) ;

— o —

cataract । I निर्झरः MBh, Kāv, etc,

निर्झरम् R 4.13.6, निर्झरी L [यि] आ
[āntis], निर्झरणम् Pañcad.

2I
11 पटलः, पटलम् suṣa, kāraṇa—

प्रस्रवणम् L.

having cataract in the eye

पाटलचक्षुः mfn sām̐khyas,

Soh.

catarrh n ।। प्रतिस्रा, प्रतिस्रायः सूक्ष्, Cor —

पीनसः सूक्ष्.

।। क्षयः L — क्षयधु m (Pāṇ 3.3. 89 ~~कां~~)

।। — पटीरम् (only L) * — पाटीरः (only L)

destroying catarrh पीनसनाशन mfn

Sूक्ष् producing catarrh कासकर mfn.

(in drama) the catastrophe.

निष्ठा W the catastrophe of a

drama निर्विहणम् Dasar containing

the germ and catastrophe (of a

play) बीजसंहतिम् मधु sah.

catch vb । I निग्रहं, निगृह्णाति,

निगृह्णाति। Mm, MBh, etc — ग्रह

el १ गृह्णाति, गृह्णाति, गृह्णाति RV,

etc.

। II, निबन्ध, निबध्नाति MBh = Pañc

— परिग्रह, परिगृह्णाति, परिगृह्णाति MBh

— लभ el । (Dhātup 23.6) लभते

Cap also लभति and लभते).

to catch fire सम्प्रज्वल, सम्प्रज्व -

क्रीति MBh, Hariv, R — द्वे cl

1 क्षामाति Kāty Śr 25.8.2, Sch

= √4 द्वे Dhātup 27.16.

to catch hold of अवलम्ब, अव-

लम्बते (generally acc, but also

loc [MBh 1.8443] or instr

[Megh 108]) — अनुसंरभ A

RV 10.103.6 to catch hold of

mutually अनुसंरभ A AV to

catch the eye विभा, विभाति

RV, etc.

2 I बन्ध् ल 9, बन्धाति (rarely ~~ह~~)

बन्धीते, ल 1, बन्धाति, बन्धते

MBh, ल 4 बन्धाति (Madv)

Mn, MBh, Kap.

2 II अनुह ल 3 अनुजिहीते AV, etc →

आभिग्रह caus आभिग्राहति — आभिस्सर्

RV 8. 2. 6 — आभिपद RV 10. 71. 9,

SBz, etc — निकुध, निकुणद्धि, निकुन्धे

Merich, 1.20.

to catch from behind अन्वारभ

one whose business is to catch

animals in traps कौटिक म्फ

(gana कुडगुडि) one who catches

fish with his hands मगारः TBe

Sch one whose occupation is

to catch animals in caves

कौटुम्बिक mfn L.

catching ^I निग्रहः MBh, R, etc —

ग्रहणम् Mn 5. 130, MBh, etc.

I II उपलभः.

not catching अनुपलभः TS

anything for catching hold of

निग्रहः Suse catching sound

शब्दग्रहः L engaged in catching

ग्रहणम् mfn Sak 25. 49.

2 I बन्धनम् (बन्धनी L) Mn,

Kathās, Pur.

2 II अभिलसः Kāth — वृग only

अभिलस्य, अभिलस्य RV (Sāy).

the catching of fish मत्स्यघातः

Mn 10.45 a hole for catching.

game in अवमलः Ragh 16.78

catching insidiously वैतांसिकम्

MBh livelyhood obtained by.

catching animals वागुरावृत्ति

mfn W a place for catching

an elephant गारि f Vās, Sis,

~~गारि~~ गारी.

Catcher n बन्धकः.

a bird catcher जातिक mfn (इ)

n (३ वेतनादि) Cand 2.2

a catcher of snake नाग-

मण्डलिकः L merit-catcher धर्म-

वैतंसिक्कः L a rat-catcher

आरु - धातः L a snake-catcher

सपेधारकः MW — व्यालग्राहः Mn,

MBh, व्यालग्राहिन m lit,

Mudr etc.

catching ~~ग्राहिन~~ adj. I ग्राहिन

Sak 15. 49 — ग्राह f (ई) ये

युज्ज 2. 51, R 4. 41. 38.

2 I बन्धिन

5451. १

catching birds घालि f. L

catching fish झोपकल.

caught adj I निगृहीत MBh, etc

— गृहीत ChUp, Āśv Gṛ, etc.

I II परिमृष्ट Mālav — लब्ध — संगृहीत

MBh, Kāv, etc.

not caught (as fire) अनुपात

Nis 7. 23 caught by विस

(instr or comp) Be, Kauś

caught by a glance कटाक्षमुप

caught (by beauty) ~~आदिपु~~ आदिपु.

BhP, Kād, Kathās, etc caught

hold of हस्तवर्तिन W — अव-

कम्बित (in pass sense) Sis 6.10

an occasion for being caught

hold of. निग्रहः one whose eyes

are caught by मुपहृष्ट

(instr) BhP recently caught

नवग्रह Kād a place for being
caught hold of निग्रहः.

2 I नहु RV, etc — पाशवद्ध W.

2 II संदित R, Mariv. caught red-

caught red-handed रुपाभिग्राहित

A.

to be caught ^{II} लङ्नीय Śak.

not to be caught (by

hastening). अलङ्नीय Śak

to be caught hold of अव-

कठिनतया difficult to be

caught दुर्गह Kāth 31.15,

MBh, Kāv, etc, दुर्गह MBh,

Hariv, etc easy to be caught

sight of सुखप्रेक्ष्य MBh.

~~to be caught~~

II. कश्च pass कश्चानि (ep also

(कश्चानि) B. etc.

to be caught pass लभ् , लभ्यति (ep
also लभ्यते) भ् , etc .

to cause to catch लब्ध् caus लब्धयति
ऽभ् , etc .

to intend to catch अभिलभ् desid

MBh 1 . 2940 .

to wish to catch लभ् desid लिप्सते
लिप्सते १ भ् , etc -- उपलभ् desid .

wishing to catch a deer मृगलप्सम्

catechuⁿ I खादिरः — गायत्रिसारः Swir 6.41.50

& 52.22. ~~पटीरम~~ (only L.)

II पटीरम (only L.) .

e. catechu (resinous extract of the
khadira tree) खादिरसारः L. ^a

decoction made of catechu and

seven other substances खादिराष्टकम्

L.

5457x

catechumen n I I ~~वैनीयः~~ Karand.

Category ॥ I पदार्थः .

III अधिकरणम् .

(in phil) the category विषयः (ifc. 7)

अ) Sarvad being in the same

category समानाधिकरण म् MW

belonging to that category तद्विषय

म् (आ) ॥ Pan. 4.2.66.

belonging to the category of

वर्गणि, वर्गीय mfn (ife.) Pān.

म. 3. 64, वर्ग्य mfn (ife.) Pān. म. 3. 54

the category of virtue धर्मस्तिकायः

Jain everything included under

a category. वर्गः varBrS same
some

category समानाधिकरणम् w

treating of the category of objects

अर्थवर्गीयाः, अर्थवर्गीयानि m n pl.

caterpillar । II कपना RV 5. 54. 6 - तृण-

जलायुक्ता SBr 14, तृणजलूका BhP 4. 29. 76 n

- वृत्तः AV 8. 6. 22.

a caterpillar (which secretes itself

in wood and there passes into a

chrysalis) काष्ठतन्तु m L a kind

of caterpillar covered with

bristles. शूककीटः, शूककीटकः a

kind of caterpillar covered with

bristles वृश्चिकः L a kind of

caterpillar covered with hairs

शूककीटः, शूककीटकः L.

cathartic adj. I रेचक ~~॥~~ (इका) ~~॥~~ L

— रेचन ~~॥~~ (ई) ~~॥~~ Suir — सारक mfn

Bhpr — भेदिन Suir, SaringS.

1 II भेदन SaringS — सर f (आ),

Suir, Vāgbh — संसन Bhpr.

2 I रेचकम् w.

2 II विरेकः Suir — संसनम् Suir.

5463 K

cathartocarpus

शणालु m, शणालुकः L.

5464.1

Cathartocarpus cassia महाकणिंकारः L.

Cathartocarpus fistula | I सम्पाकः

MBh, Suṣr, etc — पतुरङ्गुलः ^C far 7.8,

Suṣr 1, 4 — सम्पातः Suṣr — नराधिपः

Suṣr — मेरेन्द्रकुमः Suṣr — व्याधिघातः

Suṣr, Bhpr, व्याधिघातक, व्याधिघ्नः Dhanv

— कर्णिकार mhn L.

| II कण्डूघ्नः L — कर्णभिरणकः L —

कुष्ठसूदनः, कुष्ठहरः Gal — गोमयोद्भव

L — चक्रपरिव्याधः L — जठरनुद् m L

— ज्वरान्तकः L — दीर्घफलः L —

नृपद्रुमः L — महाकर्णिकारः L — महाराजद्रुमः

L — राजतरु m L — राजवृक्षः L —

शूतिघर्णः L — सुवर्णकः Bhpr — (cassia)

वैद्यबन्धु m L.

Cathartocarpus (cassia) fistula's fruit

आरग्वधम् Suar made from (the wood)

af) cathartocarpus fistula शाम्याक

mf (ई) n Kaus derived from (the

wood of) cathartocarpus fistula

शाम्याक. mf (ई) n Kaus a species of

plant (the citron tree or Cathartocarpus

fistula) ~~रेवतः~~ रेवतः Susr the tree

Cathartocarpus (cassia) fistula

आरम्बधः Bhpr, Susr.

~~रेवतः~~

a kind of catheter पुष्पनेत्रम्

Sushr.

cattle n II पशु m RV, etc — पशूनि n pl

R, Kathās — गावः pl RV, etc.

II अश्वः the Brāhmanā — गव्यम् RV I.

140.13.5.34.8, 7.18.7, 9.62.23 — पशु

n (only as acc before मन्थते [VS 23.30] and

मन्थमान [RV 3.53.23]) — रुपम् (only L)

— सुरभीगोत्रम् pl — सुरभीसुताः m pl

not cattle अपशु m TS, SB2 ~~abounding~~

abounding in cattle सुशव mfn RV

acquiring cattle गोषाणि mfn RV 6.

53.10, गोसनि mfn AV 3.20.10, VS 3.

12 (TS) वृ सवनादि — गोषाति + RV

8.84.7, 10.38.

belonging to cattle 11 पाशव mt (ई)n

kans, vet, सुशव — पशव्य mfn

TS, Bṛ, UP, Yājñ, MBh — गव्यय मृ(६)

n RV 9.70.7 & 10.48.4.

breeding and rearing of cattle पशुपाल्यम्

Yājñ, MBh, etc breeding cattle गोरक्षा

MBh 1 (ibc f आ) 2, Hariv 363 —

One of the vr̥k̥it̥is of a Vaiśya, Vishnu 2.

13) गोरक्षक मृ Mn 8.102, MBh 13

capture of cattle गोग्रह MBh 6.4458

cattle and horses गोअश्वम् chUp 7.

24.2 — गवाश्वम् न ३९ MBh 1.3, R

1.6.7 — गोऽश्वम् ऽB३ 12, Katy३३

cattle and sheep गवाविंशम् वृ गवाश्वदि

a cattle dealer गोवाणिजः Pāṇ 6.2.13,

has cattle destroyer गोनाशनः Gail

a cattle-fold गवाजिम् W. —

cattle food गवादनम् & a cattle shed

व्रजः, व्रजम् (only RV 5.6, T, ibc to आ),

RV, etc ~~a cattle shed~~ — मेथि m

AV (मेथी Tānd Bṛ) 'cattle thorn'

गोवृणः the children of surabhi i.e

cattle सुरभेः सुजाः coming from cattle

गव्यय m (ई) n RV 9.70.7 & 10.48.4

connected with cattle पशुमत् m

RV, etc.

consisting of cattle ॥ गोमत् म्भ

RV, AV, VS, MBh 2.5 — गोमय म्भ

RV 10.62.2 ~~consisting~~ — गव्य म्भ

(Pāṇ 5.1.2 & 39.4.3.160) RV, VS, etc.

containing cattle गोमत् म्भ RV, AV,

VS, MBh 2.5 — deprived of cattle म्भ

TS, ŚB — विपशु म्भ वा३३३

deprived ^{from} ~~from~~ cattle पाशव म्भ(इ)म्भ

kaus, vet, suss — पाशव mb. (2)n

kaus, vet, suss.

desirous of cattle II गोकाम mfn RV

10-108, 10, SB 11.14 — गव्यत् mfn

RV.

II गव्ययु mfn RV 9.36 & 98.

desirous of possessing cattle पशुकाम

mfn TS, B 2 fit for cattle पशव्य

mfn TS, Bṛ, Up, Yājñ, MBh — गव्य,

mfn (Pāṇ 5.1.2.4 39.4.3.160) १

'food that has feet' ie. cattle

अवसम् (with पद्वत्) RV 10.169.1

frequented by cattle गोयुज mfn

R 2.49 friend of cattle पशुसखः

MBh - from evening till morning

(while the cattle are in the stables)

अन्त्य अन्तःपशु katyāś giving ~~to~~

cattle गोद mfn RV 4.231 grant-

ing cattle (Indra) गोदत्त mfn RV 8.

21-16 having cattle, as friend गोषरिवे

m RV 8.14.1 गोषरवा, गोसारिवे having

much cattle बहुगवः Hariv, Pur —

बहुगो mfn RV herd of cattle

भावः pl RV, etc — गोमन्तः W

increasing cattle ~~पशु~~ पशुवर्धन mfn

RV. 9.94.1 keeping cattle (one of the

vrittis of a Vaisya, Vishnu 2.13) गोरक्षक

mfn Mn 8.102, MBh 13 killing cattle

गोहन mfn RV. 7.56.17 large cattle

महापशु m Mn living on (trade with)

cattle गोजीव mfn Heat 1.7 lord

of cattle ~~पशु~~ पशुमर्त m MBh^c a

multitude of cattle owners गोमन्तः

W- not fit for cattle अपशव्य मfn

TBz, SBz, SāṅkhGz not killing

cattle अपशुहन मfn (घ्नी) n AV 14.

1.62 not useful for cattle अपशव्य

mfn TBz, SBz, SāṅkhGz one who

has dead cattle कृशगव मfn गABH

12.228, कृशगु mfn AV 4.15.6 an owner

of cattle गोमन्तः W — गोमिन् m.

Mn 9.50; Yāñ 2.161, MBh 12, VarBh

a pair of cattle गोयुगम् MBh 12.13,

Pañcat pasture ground for cattle

गोचरः Āpś 1.2.4 (R 4.44.80) posses-

ed of small cattle ४ क्षुद्रपशुमत् Āp poss

essing cattle गोमत् mfn RV, AV, VS,

MBh 2.5 — गोपारिव m RV 8, 14, 1,

गोषश्वा.

the possession of cattle II गौपत्यम् VS 3.11,

TS. 1.3, Gollh 4.5.18.

II गोमत् n RV, PārG 3.4.4 — पशुमत्

n RV.

the possession of good cattle सुगव्यम् RV

procuring cattle गोषाणि mfn RV.

6.53.10, गोसीनि mfn AV 3.20.10, VS 8.

12 (TS) वृ सवनादि proper for cattle

गव्य mfn (Pāṇ 5.1.2 & 39.4.3.160) f

providing cattle पशुविद् mfn AV rela.

ting to cattle पशव्य mfn TS, Br,

यज्, यज् ~~यज्~~ यज्, यज् — पशुमत् mfn

RV, etc — (esp. to the sacrificial animal)

पशुमत् m (ई) n s.s. rich in cattle

पशुमत् mfn RV, etc — बहुगु m (ऊ)

n Apśś small cattle अजावि m

pl (अजावयः śBś) अजाविकम् sg —

भुद्रपशु m Garit 13.14 stable for cattle

गोत्रः, गोत्रम् RV station for cattle

गोगोष्ठम् Pāṇ s. 2.29, Vārt 3, Pat, ~~...~~

गोग्रन्थि m f suitable for cattle

पशव्य mfn TS, Bś, Up, Vājñ MBh

tending cattle गोरक्षा MBh i (ite t आ)

2, Hariv 363 — गोरक्षणम् W — one

of the Vṛttis of a Vaiśya, Viṣṇu 2.13)

गोरक्षक mfn Mn. ~~चम~~ 8.102, MBh 13

tending of cattle (the duty of Vaiśya)

पशुपालनम् Viṣṇu, पशुपाल्यम् MW —

पशुरक्षणम् W & 3 pairs of cattle गोष-

वृ.वम् Vop 7.76 to behave like a

cattle owner. गोमत्य Nom गोमत्यते

Pāṇ 1.4.2, Vāṣṭ 25, Pat to desire

cattle गव्य Nom गव्यति Vop 21.2 to

gether with cattle सपशु mfn TS, SB 2

to tend (cattle) रक्ष cl (Dhātup 17.6)

रक्षति (Ved also रक्षते) m, mBh, R a

trough for holding grass to feed cattle

गवाक्षी (गु गोरादि) want of cattle

अपशुता maits whose cattle are unhurt

~~48~~
5486

अरिष्टगु mfn AV 10.3.10 wishing for.

- cattle पश्विष mfn RV — गव्यत्त mfn :

RV.

reading sacred texts on the Caturdasi

चतुर्दशिक mfn Pāṇ 4.4.71, Kāś the

condition of the caturhotri litany

चतुर्होतृत्वम् maitr 1.9.7 the state

of a caturmāsyā sacrifice चतुर्मास्यत्वम्

Kāth 36.2 one who performs the

Caturmāsyā sacrifices चतुर्मासक mfn

चतुर्मासिन् mfn Pāṇ 5.1.94 Vārth 5,

पातुर्मास्ययाजिन् मह सं३५ २:१०.

5489

casadal ॥१॥२६॥ mpu Kathās.

~~X~~
5490

Caul II out VS, etc.

a cauldron, esp the vessel in

which the milk-offering to the

Āsṛins is boiled घर्मः RV,

AV 7, VS 8.61, Ait Br 1, ŚBr

14, Lāty the condition of a

cauldron घर्मत्वम् TĀr 5.1.5.

cause vi । I जन ल । (RV, AV)

६
१० जनति, जनते, जनयति, जनयते

(in later language only P Pāṇ

1.3.86) RV, AV, etc — उत्पद्य

caus उत्पादयति (rarely उत्पादयते)

— भू caus भावयति rarely भावयते

Pur, Sāh — उपजन caus उपजनयति

Tāṇḍya Br, Prab, Mālav, Sarvad

— समुत्पद caus समुत्पादयति MBh,

181

R, Pur.

I II अभिङी, अभिङीणाति T Bh —

आपद caus आपादयति MBh, Śuśr;

Ragh, etc — आसद caus आसादयति

Bh P — उज्जागृ caus उज्जागरयति

Kāṇḍāś — उदञ्च, उदञ्चति (Ved)

and उदञ्चति Prasanna — उदीर

caus उदीरयति RV 1. 48. 2, 10. 39. 2,

TS, Śaṅṣ — उब्नी, उब्नयति, उब्न-

यते BhP — उपनिधा, उपनिदधाति, उप-

निधत्ते Bhaṣṭ — उपनी, उपनयति,

उपनयते दृष्ट, Prāk, Sāh — उपपद

caus उपपादयति Lāṭy, MBh, Megh,

etc — उपसृज, उपसृजति, उपसृजेते

BhP 4. 19. 19 — कृ ल 2 PĀ, ल

1. PĀ. el 5 PĀ, el 8 PĀ, RV, etc

— कृप el 1 कल्पते Bhp 3.7.25,

Bhatt — धा Ā RV, गृध्र, Śvet Up,

etc — प्रतन, प्रतनोति, प्रतनुते

MBh, Kāv, Rājāt — प्रलिपद caus

प्रलिपादमानि MBh, R, etc — प्रमम,

प्रमच्छति, प्रमच्छते (with dat gen loc

of pers, and acc of things) RV, etc

— प्रमुज, प्रमुज्ते (rarely प्रमुनन्ति)

Kum, Bhp, Sarvad — प्रोत्पाद caus

प्रोत्पादयति MBh — बन्ध ल १ बध्नाति

(rarely बध्नीते, ल । बन्धाति, बन्धते

MBh — ल ५ बध्नाति Mariv) MBh, Rāv,

etc — रच ल 10 (Dhātup 35.12)

रचयति R, Var, etc — वह ल ।

वहति, वहते Bhp — वितन्, वितनोति,

वितनुते Sāh — विधा, विदधाति,

विधत्ते Mn, MBh, etc — व्युत्पद्य-

caus व्युत्पादयति Bhp — संसृ, संसृते,

संसृमते, Suleh — संजन- caus संजनयति

MBh, R, etc — संधा, संदधाति, संधत्ते

MBh, Kir — समातन, समातनोति,

समातनुते MBh — समाधा, समादधाति,

समाधत्ते Madv — समुपजन- caus

समुपजनयति Ritus — समुपनी, समुप-

नयति, सङ्गुपनयते Hacciv.

to cause anyone भज caus

भाजयते (acc) RV, SBH to

cause to विनी, विनयते (inf)

-RV 1.1.64.6 — विनी, विनयति,

विनयते (dat inf) RV, AV, etc.

cause न I कारणम् (gen also after

loc) Kāty Śr, MBh, Mn, etc —

हेतु म RV, etc — निमित्तम् Up,

Kap, Var, Mn, MBh, Kāv, etc —

निबन्धनम् Mn, MBh, etc — उपादानम्

— मूलम् (०२ मूलः गु अद्यच्चादि, ife

† आ ०२ इ) Mn, MBh, etc — प्रकृति

† Mn, MBh, Sak, etc.

I II अनुबन्धः — अर्थः, अर्थम् Mn 2.

213 etc — आत्मबन्धनम् — उत्पादनम्

L — उपपत्ति † — करणम् (= कारणम्)

— कारणम् ife, Sāh, कारण —

— कार्यम् L — कृत्यम् MBh, etc —

क्रमः (with. gen. or ife) Kathās

18. 380, Mil- — लक्षः L — धातु

Suph I — प्रमुक्तम् W — प्रयोगः W

— प्रयोजनम् (ife f आ) Prāl,

MBh, Kāv, etc — प्रस्थानम् —

वैजिहः L — मुखम् (मुखः ३ अध-

चादि, ife f आ, ई) MBh —

लक्षणम् R, Das — विसर्गः Bhp —

व्याप्तिम L, = साधन, हेतु — संवादः

(यदि आ) Ap ५६, Kathās —

सम्भवः Mn, MBh, etc — समायोगः W

— हः (only L) — हेतुकः W.

absence of a cause अकारणम्

absence of an adequate cause

अनिमित्तम् absence of cause

अहेतु म MBh 12. 105 ॥ any

cause निदानम् Divyāv absence

of cause कारणाभावः (in

Buddhist terminology)

absence of cause अहेतुत्वम्

Sarvad (in phil) absence of

causes calculated to produce

an effect. विसामग्री MW

ascertaining the cause कारणिक

mn. (gana ^{श्या} कारणादि) Pañcat

assigning a cause, हेतुवादः MBh,

R become a cause कारणभूत

mfn — निमित्तभूत mfn MW

being a cause निमित्तभूत mfn

MW — प्रत्ययत्वम् Sarvad -

— बीजत्वम् Nīlak the being

its cause तन्निमित्तत्वम् Jain

1.1.25 being the cause of

निबन्धिन mfn Yogas cause

(according to the Cārvākas)

कुवद रूपम W.

cause and effect ^I निमित्तनेमित्तके

n du Sak 7.30.

I II अथवा Sakh — परावरम

Mund Up, MBh, Vedāntas.

cause-declares कारणवादिन m

W a cause not invariably

attended by the same effects.

अनकार m.

cause of । I हेतु म RV, etc.

। II पदम् (rarely पदः) Kāv,

Pañc, etc (gen or comp) —

स्थानम् (स्थानः Siddh) (gen or

comp) MBh, Pañcat, Kathās.

the cause of a disease and

and enquiry into it निदानम्

└ the cause of all things

(applied to Vishnu). विवोहेतु म

Pañcar cause of anything

प्रत्ययः MBh, Kāv, etc —

कारणम् (gen also often loc)

Kāty Śr, MBh, Mn, etc cause

of creation कारणम् W the

cause of everything सर्वकारणम्

Madhus cause of existence

, mother
as father प्रभवः Up, Mn,

MBh, etc cause of existence

(as mother) प्रभवः Up, Mn,

MBh, etc (with Buddh)

a cause of existence (12 in

number) सिदान्तम् MWB 56,

103 cause of ghee. धृतरेतु म

Npr cause of heaven स्वर्गयोगि,

स्वर्गयोगि f MBh cause of

hostility वैरकरणम् R, वैरकार-

णम् MW the cause of suffering.

दुःखसमुदयः the cause of the

cause of everything. सर्वकारण-

कारणम् Pañcar the cause of

the cause of the universe. जग-

कारणकारणम् Vishn. 1. 61 cause

of the causes of the world (N

of Śiva) लोककारणकरणम् MW

the cause of the good सन्नितान

MW cause of the subsequent °

non-existence of a composite

body विनाशसम्भवः MW (in

phil) a cause (that which is

invariably antecedent to some

product) कारणम् a chain of

causes. कारणमाला Sāh (in rhet)

the combining of causes हेतु-

रिहजम (?) MW destitute of

a cause कारणाविहीन mfn.

efficient cause (as resigning

all to God) क्रियाज्ञेयम् W

efficient cause (in general)

साधनम् (if f आ) L

elementary cause कारणाकारणम्

W existence of cause हेतुता,

हेतुत्वम् Kāw, Kathās, Sarvad

for a cause हेतुना, हेतोः, हेतवे,

हेतो for a good cause सन्नि-

मितम् Mit from what cause(?)

निमित्तमितम् R, etc for which

cause मत्कारणम् MārkaP

founded on a cause निदानवत्

mbu TBz, Kāth from any
cause कुतोऽपि कारणात् Prab

— कुतोऽपि Pañcat from

some cause कारणात् R Prāt

3. 13, Mn 8. 355 from what

cause? कस्मात् कारणात् R, etc

— केन प्रयोजनेन Prab, कस्मै प्रयो-

जनाय, कस्मात् प्रयोजनात्, कस्म-

प्रयोजनस्य, कस्मिन् प्रयोजने Kāś

on Pān 2.3.27 from which

cause! मरुमात Mn, MBh, etc.

having a cause । I कारणात्

mfn Nyāyad — हेतुमात mfn

Pān, Sāṃkhyak, Sarvad —

सेतु mfn Kāvyaḍ, सेतुक

mfn Bhāṣkā P. — सकारणक

mfn (इति) n Kull on Mn 6.73,

सकारण mfn W:

I II कारकिल mfn R 7. 53. 26

— निमित्तिल mfn T Prāt, °

Sch, Pān, Sch — प्रयोजनवत्

mfn W — हेतुक mf (ई) न

Bhag, BhR.

having as a cause हेतु m

(ife) having its cause in

wealth अर्थनिबन्धन mfn MBh,

1. 5141 having no real cause

विनिम-त mfn Car having no

true cause वृत्तादिः mf (अट)

2. MBh having what cause?

विशारण mfn Svet Up ~~+~~

विनिम-त mfn Mālav, BhP

immediate cause of anything.

साक्षात्करणम् Kap. a good

cause सम्निमित्तम् influenced by

a cause निमित्तम्. mfn T Prāt

Sch, Pān, Sch instrumental

cause (?) द्रव्यैलम् MW inves-

tigating the cause कारिणिक

mfn (gana कार्यादि) Pañcat

knowing the causes of a

disease निदान विद् mfn Bhp

logical connection of cause

and effect अन्वयः material

cause (as thread of cloth)

भावार्थे लभ MW (in alg) a

mind capable of comprehending

causes बीजमिति f Col natural

cause (as thread of cloth)

भावाद्देतम MW not from any

cause अकृतः (usually in

comp) not having the same

cause. असमानकारण mfn

R Prāt not proceeding from

any cause निष्कारण mfn (अट)

• १ Kathās, Pur, etc not

without a cause अनकारण-भावात्.

one's own cause । I स्वहेतु

m W.

I II स्वबीजम् MW — स्वार्थः

Maitr Up, MBh, R, etc.

one whose age is dependent

on some cause निमित्तायुस

mfn MBh operating as a

cause निदानार्थकरं mfn Bhpr.

(in drama) the original

cause of an action. मुरनम

(मुरन: ~~इ~~ ~~उ~~ अध्यादि if,

~~f~~ आ, ई) Dasar, Pratap

originating from a cause

सकारणम् mf (इका) n Kull

On Mn 6.73, सकारणं mfa W

originating from a trifling

cause अल्पानिदान mfn Suse

a particular cause कार्यकारणम्

Pañcat, Kathās pleading a

cause in court कार्याणि mfn

(Pāṇ 5.2.115 Pat) Mn 7.124

possessed of a cause कारणा-

नित mfn the real cause of

anything अथैतत्त्वम् Mn 12.102,

R 1.1.16.

primary cause I II मौलिक

(ये फ आ) Ch Up, MBh,

Kāv, etc — कारुणिकारुणिक W.

(with Buddhists) primary

cause I II हेतु म Sarvad.

proceeding from a cause हेतु

मौ मफु Pāṇ, Sāṃkhya,

Sarvad produced by any cause

नैमित्तिक mf (ई) ॥ Kāty Śr,

Mn, MBh, etc, नैमित्तिकत्वम्

Kap, Sch produced by some

particular cause नैमित्तिक mf

(ई) ॥ Kāty Śr, Mn, MBh, etc,

नैमित्तिकत्वम् Kap, Sch pro-

duced without a visible cause

निनिमित्तकत mfn Var^c a.

producing cause समुदयः

(rarely समुदयम) Dharmas 22

proximate cause of disease

उत्थानम् L a quality of

cause कारणगुणः Sāṃkhyak

14 referred to a cause कारण-

गत mfn W a regulating

cause निमित्तहेतु m Sarvad

removal of a cause कारणह्वंसः

removing a cause कारण -

ह्वंसक mf (इका) n, कारण -

ह्वंसिनी mfn a series of

causes. कारणमात्रा Sāh

a seventh case (locative)

indicating the cause निमित्त -

सप्तमी Kas on Pān 1.1.57

(in phil) the state of being

a cause निमित्तता, निमित्तत्वम्

the state of both cause and

effect. कार्यकारणत्वम् Sarvad

the state of cause and effect

कार्यकारणभावः the state of

losing a cause (in laws)

आदिमम Vishnu a superna-

tural cause हेतु रत्नोक्तिः to

become a cause for निमित्त

स (loc) sāk to be the

cause of anything निमित्त या

Kād to consider anything

a cause हेतु, हेतु करोति

Sarvad to make anything a

cause हेतुक, हेतुकरोति Sarvad

निमित्तक Das, Bhp to use as

a-cause निमित्तक Das, Bhp

want of a cause निहेतुता,

निहेतुत्वम् Sāh without cause

निनिमित्तम् Var a word used

in giving a cause हिहि, ही,

हीही.

Causing । I निष्पादनम् L.

। II आधानम् MBh, Ragh, Megh,

etc — आहरणम् if L — आहृ

m — MBh, Vikr — उत्सर्गः Jain

3.7-19 — प्रालिपादनम् W. the act.

of causing उत्पादनम् Ch Up, MBh,

Suzr, Hit, etc the moment of time

which may be regarded as causing

any event निमित्तकालः the

period of time which may be

regarded as causing any event

निमित्तकालः the state of

causing आधामिता Rājat.

Causality । I कारणता Kum 2.6,

कारणत्वम् MBh 13.38, BhP, etc

— (in phil) निमित्तता, निमित्तत्वम् —

सौमत्वम् Nilak.

I II प्रत्ययत्वम् Sarvad — हेतुत्वम्

MW.

having a threefold causality

निसाधनं म् (आ) न Ragh 3.13.

causation I I कारणता Kum 2.6,

कारणत्वम् MBh 13.38, Bhp, etc —

हेतुता, हेतुत्वम् Kāv, Kathās, Sarvad.

I II उत्सर्गः Jaim 3.7.19 — जननम् R,

Kum 1.43, Sāṃkhyaś, Sarvad

(Buddh.) the chain of causation

प्रतीत्यसमुत्पादः Lalit ending

with a causative affix कारितान्त

mfu. A Prāt.

causativeness हेतुक्यम् MW.

causeⁿ adj. I I कर mf. (ई

rarely आ.)_n (esp. यु) AV, 12.2.2,

Mn, Pañcat, etc.

I II प्रयोजयितुं m Apast.

one who causes प्रवर्तितुं m

MBh — प्रवर्तुं MBh one who

causes pain स्पर्शितुं L (with

Pasupatas) that which causes

the bondage of the sound ~~the~~

i.e. the external world and the

senses हेतु m Sarvad.

causing adj । I जनन (Pāṇ 7.3.

35 Kāś) (chiefly ये) MBh 4.1456,

Var BrS, Bhāṣāp, Bhpr, जनन f (ई)

ये Mn 9.81, MBh, Hariv, etc —

• कर f (ई rarely 3π) (esp ये)

AV 12.2.2, Mn, Pañcat, etc —

हेउक f (ई) (only ये) R, Suśr,

Hit — दायक f (इका) MBh, Hariv,

Dāsī, etc — दासिन (ये) chUp,

Mn, MBh, Bhartṛ; etc — आपादक

— प्रनलक f (इका) MBh, Kāv, etc

— निबन्धन Yogas — प्रयोजक f

(इका) MBh, Rājāt, Sarvad —

निधामिन Mariv, Rājāt.

I II आधायक f (इका) (Pāṇ 3.3.10)

ये — Sāh, आधामिन ये Rājāt —

करणा ङ (ई) (esp ङे) R, etc —

करि (ङे) — कलन ङ (आ) (ङे)

Bharter — कलन ङ नरी (ङे)

Katy — ध ङ (आ) ङे — धा

ङे — निमित्तायमान MW — निवह

ङ (आ) Bhp — परिप्रेरक Sāy —

पूरण ङ (ई), Katy śr, Sāmk,

Hariv — प्रतिपत्ति ङ Kām — प्रति-

पादुका f (ई) W — प्रद f (आ) —

प्रवर्तिन MBh, Hariv — बन्धिन —

वह f (आ) (यु) — बाहिन Hariv,

Kāvā, BhP — निदामिन Sata —

संजनन f (ई) MBh, Kāv, etc —

समावह Suisse — सम्प्रदायिन Van Bred

— सह f (आ) Sās.

not causing अप्रयोजक f (इका)

causing a fire वह्निकृत Var Br S

causing a sore त्रणकारिन, त्रण-

कृत L causing calamity विपत्ति-

कर Var Br S causing destruction

क. विनाशकृत (युट) Yājñ causing

disease रोगद Var Br S causing

fear by a previously uttered

curse दत्तपूर्वकशापभा Kathās

83.23 causing fear to दत्तान्ताक

(Egen) Ratnâv 2.2 causing.

great comfort सुसुखोदय R

causing great pleasure सुसु-

खोदय R causing joy सुखाभ्यु-

दयिक Mn 12.88 causing.

pleasure सुखाभ्युदयिक Mn 12.

88 causing rain लोमकृत

Var B&S 9.43 causing sacrifices

(said of Vishnu) मरुतकल MBh

— मरुसाधन MBh causing

stiffness स्तम्भकार (prob)

MW causing swellings शोथ-

कृत m L causing the disease

of raktapitta रक्तपित्तकर Suse

causing the Tridosha त्रिदोष

Suzer 1. 45. 10. 11 & 46. 4. 28,

निदोषकृत Suzer 1. 45. 8. 10

causing unhappiness असुरबोदय

Mn 4. 70, असुरबोदय Mn

causing universal calm सर्वशान्ति-

कृत m L causing universal

tranquility सर्वशान्तिकृत m L.

Causal कारकवत् mfn. W.

a causal property कारणागुणः

Sāṃkhya 14 causal body

कारणशरीरम् Vedāntas the

causal form of a verb कारितम्

Nir 1. 13 the sense of the

causal body verb प्रेरणम् (also

प्रेरणा) Vop.

causeless adj 1 I अकारण —

अहेतुम् f (ई) Bhp — अनिमित्त

f (आ) — अनिदान — अनिवन्धन

Uttarar — निर्निमित्त Nyāyas, Sch

— निहेतु MBh — निष्कारण f (आ)

MBh; BhP.

I II अकारण — आकस्मिक f (ई)

Suītr, Pañcat, etc — निरुद्योग MW

— निष्कारण Pañcat.

causeless state विरुद्धगम L.

causelessly । I अकारणम्, अकारणेन,

अकारणे, अकारणतः — निष्कारणम्,

निष्कारणतः MBh, Kāv, etc.

I II अकारणम्.

according to the rule of the

parrot (who was causelessly)

frightened by) the Nalikā plant

i.e. causelessly अकारणतः अकारणतः

Nālak laughing causelessly

मोक्षहासिन Kath quarrelling

causelessly मुष्कवेरिन Bhp.

caused adj । II आक्षिप्त Kathās,

common on Bād — शषित RV, ŚBṛ,

Ait Bṛ, etc — उङ्गिणि Gīt 1. 36

— उपस्थित — उपाहित Bhartṛ, Gīt

— ^{कृष्ण}भृ Bhp — जात RV, etc —

निमित्त BHP (v1 निर्मित) — पूवज

MW — प्रतिपादित MBh, R — प्रयोजन

वत W — संजनित MBh, Pañcat

— समुपजनित Ritus — सम्भृत

SBh, Kālid, Sūtr.

the being caused by द्वारत्वम्

Sank.

caused by ^{II} ज f (आ) ifc Mn,

MBh, etc — हेतुकां f (इ) (only

ये) MBh, Var Bez S — हेतुकां f

(इ) (ये) MBh, Bhp — निमित्ताक

(ये) Kāp, Sch on Pān 1.1.16.

I II कृतलक्षण (in comp) f (आ)

R 6. 95. 19 — कृतलक्षण R —

द्वारकाम ये Sāmk — निमित्त

ये — बीजम् (ये) — सम्भवः.

(life) — हेतु म (life).

caused by acts कर्महेतु caused

by a god देवसृष्ट is caused

by astonishment and joy

निरममहर्षिभूत MW caused by an

enemy of the gods. सुरारिसम्भवः

Hariv caused by a thunder bolt

नक्षत्रकृत Rājat caused by a vow

व्रतनिमित्त † (आ) MW caused

by Indra. इन्द्रप्रसूत RV 10.66.2

caused by men दुकषेस्थित AV

caused by mere desire कामहेतुः

Bhag caused by one's self

स्वोत्थित Kathās — आत्मभवन

R 2. 64. 69 caused by poison.

विषनिमित्त MW caused by that.

ततो निदानं Vajracch 8 & 11 —

तन्निमित्तं † (आ) Gaut, Das

caused by the act's कर्महेतु

Mn 1. 49 caused by^{the} binding.

of me मङ्गलधनसमुत्थान Bhag

caused : by the gods and Asuras

सुरासुरभय † (इ) Cat caused

by which तन्निमित्तं MBh not

caused by anything निनिमित्तं

Car.

to be caused समुत्पाद्य Paricat.

to be caused by anyone to

शक pass शक्यते (ep also

शक्यते (instr) (inf) MBh.

—→x—

causeway ~~न~~ II सेतुकः IV — सेतु म RV, etc

— कच्छः (कच्छा, कच्छम् इ).

I II पिडिलः, पिडिलः (only इ) — बद्धन् म

PāṇcavBr, Lātṃ — वरणः इ — हिला.

causeway serving as a boundary

सीमासेतु म मन् 8.262 lord of the

causeway सेतुपति म the cause-

way constructed by the monkey

Nala for Rāma from the continent to

Varikṣa (the modern Adam's Bridge)

नलसेतु. m MBh, R, Suss the forming

of a causeway सेतुबन्धः MBh, R, etc!

caustic adj क्षार (gana ज्वलादि) R, Pañcat,

BhP, etc — सक्षार VarBṛS. ~~ca~~

caustic (as words) कटु + (वी, उः)

applying ^L caustic alkali (Lapis interna-

lis) to proud flesh क्षारकर्मन् n caustic

alkali (one species of cautery) क्षारः Kāṭy,

Yājñ 3.36, MBh, etc . caustic potash

विदाहकम् L caustic thread (applied to

N 5555
~~5555~~

fistulas etc.) क्षारसूत्रम् Suise to be

treated with alkali क्षारकृत्य Suise 1.11

1.11.15

cauterise vb दह् cl । दहति (ep also Ā)

Subs.

to cauterise (a wound) विदह् ,

विदहति Subs.

cauterising ⁿ I दहनम् Subs —

दाहः Subs, Mālav 4.4, दहनम् W.

I II दहनम् W — परीदाहः Subs, Car.

a peculiar ~~man~~ manner of

canterising कृष्णकर्मन् n. Susr

canterising badly दुर्दग्धम्

Susr cantering of the flesh

मांसदग्धम् Susr (in surgery)

right canterising सम्यग्दग्धम्

Susr the means of canterising

दहनोपकरणम् Susr 1.12.2 a

canterising needle गोमिनी

जाम्बवोष्ठम् Swiss cauterizing probe

जाम्बवोष्ठम्, जाम्बवोष्ठम् Swiss.

cauterization आग्नेयकर्मणि n Swiss,

अग्निकारिका, आग्नेयकार्यम् — दग्धम्

Swiss 1. 11 f.

the method of cauterization

क्षारलज्जम् Car 6. 5.

cauterized आग्नेयदग्धं Swiss, हीनदग्धं

canterized adj आग्निदग्ध सुस्त्र—

हीनदग्ध सुस्त्र.

Cantery आग्निदग्धम्.

Cantery (of a wound) दाहः

सुस्त्र, Mālav 4.4.

caution न. I परिदृष्टाणम् सुस् — कार्यचिन्ता

— परिहारः Car — परिहारः सुस्.

I II प्रयत्नः Panāt.

caution in eating food अन्नरक्षा

not observing caution निष्यरीहार

mfn speaking with caution (said

of a particular class of envoys)

मितार्थ, (मितार्थक) mfn Kām, Sāh.

caution vb सावधानीकृत, सावधानीकरौति MW.

one who cautions प्रत्यादिष्टु m MW.

cautioned ^{adj} सावधानीकृत MW — प्रत्यादिष्ट

W.

cautioned in return प्रत्युपादिष्ट MW.

cautious adj I कार्यचिन्तकः.

I II अप्रमाद ~~अप्रमाद~~ आयत्त — आयत्त

R — कुहकयाकित मिष्ट — कृतावधान

प्राणिहित W — प्रतियत्न jātak — यत्न

MBh, R, Hariv — सतर्क MW.

the being cautious अप्रमादता

yājñ 3. 314.

cautiously सावधानम् Śak — स्वेरम्

Kāv, Kathās, etc.

walking cautiously स्वेर mf (भा) n

Kāv.

5563

~~5563~~ 4

to be cautious यत् cl यत्ते-

mn, MBh, Kāv, etc.

— 0 —

cavalier आश्विन m.

cavalry अश्वानीकम् mālar.

strong in cavalry अश्वधिक mfn.

cave n. II गुहा (ganas वृषादि 4 भिदादि) VS 30.

16, TBh 1, MBh, etc (ifc † आ Heat 1.7 & 10)

— बिलम् (ifc † आ) RV, etc — दरी MBh

R, Hariv, Kum, etc.

II भवद्यट्टः L — उल्वम्, उल्वम् (rarely m)^L

कटीरः, कटीरम् L — कूपः RV 1.105. 17, AV.

डंभ, etc कूपकः (gana प्रेक्षादि) L — केवरः

RV 6.54.7 — [कोटरः L] कोटरम् (Pāṇ

25566

~~5566~~

6.3.117.8.4.4, gana अश्मादि) BhP 10, MBhP

Rajāt 5.439, ŚāringP. — खम् RV — खनि †

W — गर्तः ŚB३ 14, ŚānkhB३, ĀśvG३, Śān-

khG३, Kauś, MBh, etc कर्त g.v. — गर्तम् MBh,

7.4953, कर्त g.v. — गर्ता Pañcat 1.2.6.

$\frac{34}{35}$ — गहनम् RV 1.132.6, ŚB३ 14.7.2.17, MBh,

etc — गह्वरः † — गह्वरी † — दशः

Un 3, sch — देवश्वात्म् W
क
देवश्वात्म् L — निदेशः R

5565
3
5567

(v.l. निर्दिष्ट) — पृथ्वीगृहम् Hariv — प्रोथः

L — वलः RV, AV, B३ — वलः RY — शैलः-

धाम Ragh.

5568

5568 T

abounding with caves दशमित mfn R

(B) 4.40.35, = दशवत् R an artificial

cave कन्दरा, कन्दरम् (कन्दरः L) R,

Pāñcat, Megh, etc a cave in a rock

पाषाणसंधि m L a cave within the

earth क्षितिर्व्युदासः L cave-mouthed

दरीमुखः R 4 a cave of

arsenic मन्ःशीलामुहा MBh,

5504 ~~5569~~ 2

Mniceh

मनःशालगुहा / ~~M~~ ^{Mniceh} 1. 12 a cave

representing a mouth दरीमुखम् Kum

1.8., Ragh 13.47 containing

caves गन्दरवत mfr R a deep

cave महाबिलम् MBh ~~problem~~

from within the caves of the

mountains भूचरगुहान्तरतः MW

having caves दरीभूत m Kir 18.2

— दंदरः L inhabiting a cave

निंदरवासिन mfn R the interior

of a cave कन्दरान्तरम् L a

mountain cave गिरिकन्दरः W,

गिरिकुहरम् ^{mouth} a mountain like a

cave दरीमुखम् MBh 7.6437

the opening of a cave दरीमुखम्

MBh 7.6437.

cavern n. I. गुहागृहम् W — बिलायनम् BHP

— गुहा (ganas वृणादि & भिदादि) VS 30.16,
TB 2-1, MBh, etc (ifc & आ. Heat 1.7 & 10).

II अवधट्टः L — खम् RV — खातम् W —

गह्वरः १ — गह्वरी १ — देवखातम् W

देवखातबिलम्
देवखातकम् १ — देवखातबिलम् W —

निर्देशः R (च. १. निर्देशः) — पृथ्वीखातम्

III W — खलः RV, AV, B 2 — कलम् AV

— वज्रः RV — वाली L — शैलरन्ध्रम् Ragh

— स्वान्तम् L.

a cavern (as undisturbed) निर्व्यथनम्

Huish dwelling in caverns

~~एवञ्च~~ गुहात्रयम् mhn Ragh 4.72,

Suss lord of caverns गुहेश्वरः ~~वज्र~~

Kāthās 114.61 a mountain cavern

गिरिकन्दरः 14 गिरिकुहम् natural

cavern ? खोद काव शattering caverns

खोद काव मफ RV.

Cavica alata n ~~प्रपुनाट~~ ~~प्रपुनाट~~ L प्रपुनाड Sush,

प्रपुनाड ०॥ प्रपुनाट L; प्रपुनाड Sush,

प्रपुनाल L.

caril

I. वितण्डा Nyāyas (वितण्डवम् sch),

Sarvad, MBh, etc.

II

Cavity $\frac{n}{\wedge}$ रन्ध्रम् rarely रन्ध्र RV, etc —

(in general) कुक्षि $\underline{m}$ ($\underline{t}$ $\underline{L}$) MBh 3.10694

etc — कुक्षि $\underline{m}$ ($\underline{t}$ $\underline{L}$) MBh 3.10694, etc —

कुहरम् Bhastṛ, Hit, Prab, etc.

I II आरः Sūryas — उत्तरवातम् — उल्बम्,

उल्बम् (rarely $\underline{m}$) $\underline{L}$ — कर्तः RV, AV 4.

12.7, Ait Br, etc — कान्तारः, कान्तारम् &

— [कोटरः $\underline{L}$] कोटरम् (Pāṇ 6.3.117.8.4.

4 gaṇa भङ्गादि) BhP 10, MārkhP, Rājast

5. 439, śāśṅgP — कौडः Bālor 6. 65,

Hit कौडम् (in later language) L —

खम् RV — नर्मिण (L) — निम्नम् RV, etc

— पुरकः Kāṇ, Pur — रोमः L —

वपा L — विरोकः, विरोकम् L — सुषिम्

Kām, MārkhP.

a cavity having the figure of a

regular solid with equal sides

समरवातम् col cavity in a wall

made by a house-breaker संधि m

(exceptionally t) Mn, M₂icch, Das

the cavity in the axle of a car

अक्षद्वारम् say on RV 5.30.1 a cavity

in the earth shaped like a cauldron

(from which Atxi was rescued by

the Āśvins) धर्मः RV the cavity

in the pedestal of an idol पीठगर्भः,

पीठविवरः Vor, Sch cavity made

in joining the palms of the hands

कश्यपराज्जलि m R the cavity of a

beak चक्षुपुरः, चक्षुपुरम् Causap

चक्षुपुरक śaśingP चक्षुपुर śamarB

— चक्षुपुरी a cavity of a particu-

lar shape (made in a wall) बालचन्द्रम्

Mricch a cavity of a particular shape

in the frame of a bedstead वत्स-

नाभम् Var Br S cavity of a moun-

tain अद्रिकुक्षि m Ragh 2.38 Ca-

avity (of waters) जठल RV 1.182. 6

जठर Say the cavity on the north of

the sacrificial fire उत्तरनाभि ष

SB₂ comm on Sulbas having a

formidable cavity भीरुरन्ध्रः L

having cavities कोटखत् mbn mālatim

— उत्तरवातिन् Sak 10.6 having

cavities filled with wind (said of

seeds) मारुतपूर्णरन्ध्र mbn MW having

the cavity on the bark side (a ladle)

त्वग्खिल mb (आ) n Kāty S₂ 1.3 having

3 cavities त्रिरवम् L an irregular

cavity विषमरवातम् Cal a minor

cavity उपरन्द्मम् a navel like cavity

cavity नाभिका SBr the waters

contained in the black cavities of

the clouds कृष्णागर्भाः & pl RV 1.101.

1.

2 I उदरम् — जठरम् (जठरः) RV, AV, etc.

2 II वक्षणा

the cavity of the heart हृदयाकाशः

Ind St — दहम् BHP 3.6.9 the

cavities of the loins ककुन्दरम् Vajñ

— कुष्ठः VS 25.6 ककुन्दर
3.96, Bhp 2 the cavity of the novel

नाभीलम् L — नाभ्यावर्तः in cavity

of the throat कण्ठकूपः cavity

produced in making the añjali

salutation अञ्जलिपुटः, अञ्जलिपुटम्

a kind of cavity said to be found

in the top of the head and to

resemble a lotus reversed (faded

as the seat of soul) सहस्रारम् L.

caw ela II रह intens सरदेति R,

Kāśekh, Bhojapn.

I II दाक्ष el । दाक्षति — द्वादः el ।

द्वादःति

to caw (as a crow) कूज el ।

कूजति AV 7.95.2, MBh, R, etc —

कदं ८ १, कदं ११ Dhātup 3.22

onomatopoeia from the cawing of the Crow

कदं ८ १, कदं ११ (onomatopoeia imitation of) the

cawing of the crow

कदं ८ १, कदं ११

cease vb । I निवृत्त, निवर्तते TS, SBh,

Up, etc — विरम्, विरमति (narely A)

TS, etc — शम् च ५ शाम्यति (narely

शाम्यते and ep also शामति, शामते

Ved शाम्यति, शाम्यति and च १

शाम्यति) MBh, Kāu, etc — उपशाम

उपशाम्यति, उपशाम्यते Ait Bh, Kaus,

Ait Bh, ChUp, MBh, etc. — प्रशाम

प्रवाह्यत Mn, MBh, etc.

| II अभि वाम्, अभि वाम्यति MBh 12.6020

अन्तर्धी pass अन्तर्धीयते — अस्तम्

इ अस्तंगम्, अस्तं प्राप् (Kathās),

SBh 14, MBh, etc — आस ली 2

आस्ते (and आसते AV 11.8.32 etc)

Pañcat, इच्छी Das, Hit, etc —

अच्छिद् pass अच्छिद्यते MBh; Mn —

उत्सृज् , उत्सृजति , उत्सृजते TS, TBh,

Tandya Bh, Kāty Śh, etc — उद्गम

SBh न. 4.1.39 — उपारम्भ, उपारम्भति,

उपारम्भते MBh, R, BhP, Kum — उपारम्भ

उपारम्भति, उपारम्भते MBh, BhP, etc —

निरम्भ , निरम्भते AV — निर्विश ,

निर्विशते (narely निर्विशति) RV —

परिहन् pass परिहन्त्यते Pañc (७) १

परिहीयते ऽ) — पलाय, पलायते (ep

also P) TS, Bh, MBh, etc, — प्रतिनिवृत्

प्रतिनिवर्तते BhP — प्रतिष्ठा, प्रतितिष्ठति,

प्रतितिष्ठते MBh, BhP — प्रत्यस्तम् (with

गम्) Sarvad — प्रमुच pass प्रमुच्यते

S Bh, Kath Up. — प्रवस, प्रवसति (nearly

Ā) Hariv — प्रविमल, प्रविमलति

Mālalim — प्रहा, प्रजहाति MBh —

प्रहा, ~~प्रजंलित~~ pass प्रहीयते Mn, MBh

विगम् , विगच्छति AV, etc — विनिवृत्

विनिवर्तते Mn, MBh, etc — विश्रम्भति,

विश्राम्यति (ep also विश्रमीत, विश्रमते)

Kāu, Kathās, Rājāt — व्यव cl 1

[Dhātup 19.2] व्यवते (ep also व्यवति)

Kām — व्यपे, व्यपेति Mn, Paab —

व्यावृत् , व्यावर्तते (narely P) MBh

Hariv; etc — व्युच्छिद् only pass

व्युच्छिद्यति MBh — व्युपरम्, व्युपरमते

(et also व्युपरमति) MBh, Hariv —

व्युपवाम्, व्युपवाम्यति (et also व्युपवाम्यते)

व्युपारम्, व्युपारमति Hariv —

संवाम्, संवाम्यति MBh — संनिवृत्

संनिवर्तते BhP — समुपवाम्, समुपवाम्यति

MBh, Car — संस् ल । (Dhātup 18.15)

~~संसर्ग~~ (ep. and m. c. also संसर्ग)

Sāh.

to cease completely आप्रतिनिवृत्त

to cease from विनिवृत्त, विनिवर्तते

(abl) MBh, Kāś, etc — स्वात्

1 तिष्ठते (abl) Kathās to cease

from action उपरम् (Pāṇ 1.3.85)

उपरमति, उपरमते Bhp, Bhag

to cease from (anger) विनी,

विनयते Pāṇ 1.3.37 to cease from

motion उपरम् (Pāṇ 1.3.85)

उपरमति, उपरमते TS, TBh,

S'Bh, Sāṅkh S'n to cease (play^h)

निव्रीड caus निव्रीडयति Shad Bh.

to cease to continue अनुरम्,

अनुरमति Sāṅkh S'n to cease to go

अनुरम् , अनुरमति S ānkh S
to cease to speak निवचने कृ

Pāṇ 1.4.76 Kāś.

ceasing n I निवृत्ति S S, Up,

MBh, etc — विरमणम् Kāty S —

निवर्तनम् MBh, Hariv, etc — उपशमनम्

Nit — उपरक्षणम् — उपरामः

I II अवर्ति L — आरति L —

उत्सादः — च्छेदयति † Bālaṁ 4.9 —

निरमणम् Niṁ 2.7 — निष्क्रमणम् Cat —

परिज्ञायः Mn, MBh, Kāv, etc — यति

† Saṁgīt — विनिवर्ति † Divyāṁ.

the act of ceasing उपारमः Bhp

ceasing from sexual desires

ग्राम्यहोपरमः Bhp 7.11.9 ceasing

from worldly acts निवृत्ति

f Bhag, Pnab ceasing to exist

प्रद्वंसाभावः Tarkas, Sarvad, etc

(with gains) resulting from the

ceasing (of the effects of past

actions) ज्ञानवशितः मन् Sarvad

the state of ceasing from

(all worldly desires and

actions) उपरमलम् Vedāntas

cessation n I II अपानः L —

अवसानम् Mn 2.71, Śak, etc

(ibc & आ Ragh 1.95) — असंभवः

Mn 11.27 — उपरति & Mārka P, Suśa

आरम्भणम् — छेदः MBh 13.1637,
Śak, Vikṣ, Var Bṛ S, etc — निदानम् L

निर्गमः MBh, Kāv, Suśa, etc

प्रणादाः R, Var, Suśa, etc —

प्रतिबन्धः Pāṇ 3.3.51, 7.1.45 —

प्रत्यस्तमयः Bādar, Sch — प्रहाणि †

Sūet Up, Pūr — भ्रंवा MBh, Kāv,

etc — मध्यम् L — यमनम् L — यामः TS

निवृत्ति † śnS, Up, MBh, etc —

विरमणम् KātyŚr — विरमः MBh,

Bhp — विरमः śāṅkh Śū, Mn, etc

उपरमः MBh, R — प्रवामः MBh, Kāv

etc, उपशमः Mānd Up, Phab, Pañcat,

etc — निर्वाणम् — उपशान्ति $\frac{1}{2}$ Suśa,

Ragh, Hit, etc — शान्ति $\frac{1}{2}$ AX, etc —

विगमः Kāu, Var, etc — विच्छेत्ति $\frac{1}{2}$

TBh, etc — विच्छेदः MBh, Kāu, etc

— विनिवर्तनम् Daś ar, Sch — विनिवर्ति

$\frac{1}{2}$ Divyāra — विनिवृत्ति $\frac{1}{2}$ Mn, Hariv, etc

— विपत्ति $\frac{1}{2}$ MBh 12. 91. 40 — विप्रहाणम्

MBh — विभ्रंशः MBh, Kathās, Pur —

विमोक्षः TS, AV — विश्रामः (only L)

विश्रमः (only L) Pān 3.3.63 —

विश्रित † Kāu, Kathās, etc —

विरतत्वम् Sāh — विरामता Pañcar

— विश्रम्भः (िष्ट † आ) R Pñā —

विश्रान्ति † Kathās, Sāh, विश्रामः

R, Sāk, Uttarar — विश्रमः RV, Pañ

विसर्जनम् RV, Śāṅkṣ, Hariv — व्यपवर्गः

Jaim — व्यवधानम् Bhp — व्यपायः

MBh, R, etc — व्यावृत्त ᳚ TBh —

व्यावृत्ति ᳚ Āp Śāṅk — व्युदासः Nal᳚᳚

व्युपरमः MBh, Hariv, Kāṇ —

व्युपद्रामः Mālatīm (᳚ ᳚ for व्युपरम)

Sāh — हानम् Kap, Bhartr (᳚ ᳚)

— हानि ᳚ Kāṇ, Kathār, etc

हल: Kāty Sñ.

at each cessation प्रतिविरति

Sāntis (an action) causing a cessation

(of mundane existence) निवृत्त

mfn (with चर्मन् n) Mn, 12. 8.8

causing cessation of cold हिमहानकृत्

m W causing the cessation of

प्रशमिकर mfn (gen) R

cessation (as of lightning on rain).

मरणम् Ait Bh cessation of

प्रतिशमः (ibc) MBh the cessation

of a bad dream दुःस्वप्नशान्ति

दुःस्वप्नोपशान्ति Bhp 8.4.15

cessation (of a disease)

विद्वंसः Sush cessation of a

सम्माननम् Dakt cessation of all

the consequences of actions (one of

the 4 states to which the ~~begin~~ ^{begin}

attains चरित $\downarrow$ Mark P

cessation of all things सर्वपरमः

Vedāntas cessation of consequences

फलनिवृत्ति $\downarrow$ W cessation of

disease सन्निवर्तनम् L

cessation of desire इच्छानिवृत्ति $\downarrow$

the cessation of good qualities

गुणच्छेदः Such cessation of

heat घर्मच्छेदः विं 4.13

cessation of passion रसभङ्गः

W r l for रसभङ्गमन्ध 7th

cessation of playing अवहारः

Kathās cessation of rain

निवृत्ति & Hariv निवृत्तिः निवृत्तिम्

5607 31

cessation of regard स्नेहच्छेदः

Subh, स्नेहभङ्गः A cessation

of
sexual pleasure निषयोपरमः

Sāṃkhyak cessation of sentiment

रसभङ्गः W 6 f for रसभङ्ग गान्ध

9/12 cessation of sexual intercourse

intercourse सुरतीनिवृत्ति ↓ Cat

cessation of a taste रसनिवृत्ति W

cessation of war युद्धावसानम्

MW cessation of wind वायुनिवृत्ति

W cessation of worldly

acts भवकीर्ति ↓ kin sleeping

after the cessation of sexual

enjoyment रतीपरतसंयुतम् mfn

R.

ceasing adj. | I निवर्तक ↓ (इन्दा)

MW ~~III~~ — उपरत किं ५.१०.

not ceasing I II अवि^दस्य

RV ७.३९.६ — असञ्चत् †

(असञ्चत्, असञ्चन्ती) —

असञ्चि वस् † (असञ्चि) RV

१.८६.१८ — अनुद्वृणत्

Ait Āh — व्युपवामः mālatim,

Sāh ceasing from agriculture

and the tending of cattle

निवृत्तवृत्ति - गौरक्ष MBh ceasing

from any practice निवृत्तवृत्ति W

ceasing to speak about

न्यस्तवाद (प्रति) Hariv

ceasing from the sacrifices

and repetition of prayers

निवृत्तयज्ञ - स्वाध्याय MBh

ceasing to exist उपरत

Pār ḥṣṣ, Mn, Bhp, etc not

ceasing to flow असक्त RV

6.63.8 (Nih 6.29).

ceased adj I निवृत्तः MBh, R

— निरत R, kālid, etc — उपरत

S Bḥ, MBh, Bhp, etc — प्रशान्त

MBh, Kāw, etc — उपशान्त R, ~~निवृत्त~~

~~Prashn Up - शांत S Bh, MBh,~~

Prashn Up - शांत S Bh, MBh, Kāṇ,

etc.

II ~~अस्तमित R, Raigh, etc - भारत~~

~~निवृत्त Ven 6.1, Mārka P -~~

~~प्रजष्ट Mn, MBh, etc - प्रहीण~~

Jātakam - विगत AV, etc -

~~विच्छिन्न Rājat - विशान्त Kāṇ,~~

Kathās — व्यपेत Mn, MBh, etc —

व्यावृत्त Kūm — व्युच्छिन्ना MBh,

Kāṣ, etc — व्युत्क्रान्त — व्युपरत

MBh, Mṛuicch — संनिवृत्त BhP, Sūtra

सम्प्रशान्त MBh.

ceased (as pain) व्युपशान्त

Kāṣ and ceased from विज्ञान्त

MBh, Kāṣ, etc — ससारत ChUp

ceased from shooting forth blossoms

विश्रान्तपुष्पो ह्यम Vikṣa ceased to be

विनिवृत्त Harier, Kāv, Kathās — मीलित

BhP. (knowledge) through which the

whole circle of wave-like qualities

(of passion etc) cease completely

~~आप्रीतिनिवृत्तगणोन्मिचक्र~~ (scil ^{ज्ञान} BHP

2.3.12 one who has ceased विरत

MBh, Kāv, etc — स्थित Pañcad

one who has ceased from being

occupied in विरतप्रसङ्ग (loc) Kum

3.47 one who has ceased talking

निक्षिप्तवाद MBh, Hariv one who has

ceased to speak न्यस्तवाद Hariv

one who desires whose desires have

ceased विनिवृत्तनाम Bhag

विरताशय MW one whose efforts

have ceased प्रशान्तचेष्ट MW

one whose enmity has ceased

अपमान्तवैर ११ Var Bāṣ one whose

heat has ceased निवृत्तसंताप

Suṣṇ one whose movement

has ceased व्यावृत्तगति Kum

one whose pain has ceased

निवृत्तसंताप सुश्रु. that has ceased

to rain (as a cloud) निवृष्ट Vām. 4.2.

to that which has ceased to bear

interest शान्तलाभ Brihasp. to cause

to cease

to cause to cease I उपरम cause

उपरमयति — विनिवृत्त cause विनिवर्तयति R.

I II उपदस् caus उपदासयति AV 12. 5.

27. 52 TBH, NiH — उपरम् (Pāṇ 1.3.85)

उपरमति, उपरमते — संनिवृत्त caus संनिवृत्तयति

R. —

to cause to cease from विनिवृत्त ^{caus}

caus विनिवर्तयति (abl) R, Mānk P to

cause (the rain) to cease

~~उपरम्~~

RV 5.83.10.
उद्गृहीते

causing to cease निवर्तक (इत्ता)

MBh, Samk (निवर्तकत्वम्) - उत्पादनम्.

to make to cease विश्राम caus

विश्रामयति Sāṅkhya, MBh, Kāṇ, etc.

← made to cease विरमि BhP. wish to

cease विरमि Subh.

wish to cease विरमि Subh.

to cede a share to अपभज P

RV 10.108.9, SBr to cede (one

seat) इा cl 3 ददाति (दत्ते)

(with आसनम्) Mn 4.154

n 1I

ceding सजनम् MBh.

peace obtained by ceding

valuable lands उचिन्नः

(scil सन्धि), Hit, etc.

ceding adj - दायिन् (रि).

ceded adj परतन्त्रीकृत Kathās.

to be ceded (road) देय ~~म~~

Mn 2.138.

Cedrela Toona n. । I नदी सूख —

नन्दि वृक्षः, नन्दि वृक्षकः Bhr. — पर्णशः.

Hariv., ५, पर्णसः.

। II कच्छपः ५ — कुठेरकः ५ —

तुषिकः ५, तुषि m — नन्दिक m m

५ — नदी वृक्षः. — समासवत् m ५.

Cedrela Toona (the timber of
which is used for making

furniture etc) (कच्छी, कच्छम ल)

कच्छी: ल a high cedrela Toona

महा कच्छी: MBh the tree cedrela

Toona कुणि म ल पुन the tree

cedrela toona (commonly turnna,

the wood of which resembles

mahogany कान्तलक: ल ,

having a lofty ceiling बृहच्छन्दस

mfn AV 'sky-ceiling' नाकपृष्ठम्

Āpast, MBh.

+

5626

a species of celastrus Thunb. L.

5627

Celastrus paniculatus च३.३७ A Bhpr.

च३.३७ L.

celebrate ७६ I संकीर्त, संकीर्तयति

MBh, Kāṣ, etc — परिचीर्त, परिचीर्तयति

RV, Mn, MBh, etc — विप्रभ, caus

विप्रभयति RV, MBh — प्रव, caus

प्रवयति rarely प्रवयते R, Hariv, BhP.

I II अज्ज ८ १ अनक्ति, अज्ज —

आम्ना, आम्नाति. Kātyāṣṇ, Lāty,

BhP, Mālav, Kum, etc — आम् ८ २

आस्ते (and आसते, AV 11.8.32, etc) —

उत्कृत्, उत्कीर्तयति — दुवस्य Nom

दुवस्यति RV 3.2.8, etc: —

to celebrate (a wedding)

संकृ. caus संकारयति MBh to

celebrate by fasting उपोषय

Nom उपोषयति.

2 I संस्तु , संस्तौति MBh, Kāv, etc

एलाच् caus एलाद्यति Hit, BhP—

एलाच् ल । (Dhātup 4.41) एलाघते

(et also एलाघीत) MBh, Kāv, etc

कीर्त् ल । कीर्त्तयति (narely
कीर्त्तयते).

2 II आवद् , आवदति RV, AV, VS,

SBh उपगै , उपगायति RV.8.32.17,

9.11.1, AV 4.15.4; TS, SBh, etc, MBh,

BhP, etc — कल्प ८ । कल्पते

MBh 4.1252.16; R — परिवन्द ,

परिवन्दति RV — परिसंस्तु (only pass

अप-परिसंस्तूयमान्) MBh — प्रग, ^{प्र}

प्रगायति (ep also प्रगायते) —

प्रब्रू , प्रब्रवीति , प्रब्रूते RV —

प्रसमीड् (only in प्रसमीडितुम्) BhP

— प्राच् , प्राचीति RV, Bhp —

प्रेङ्, प्रेह् RV — वन्द् ८ ।

(Dhātup २. 10) वन्दते (cp also वन्दति)

RV, AV, Sāṅkhya — संगृह् , संगृह्णाति

Bhp — सभाज् ८ 10 सभाजयति

(namely सभाजयते) Kathās, Bhp —

समीङ् Bhp — स्तु caus स्तावयति

— स्तुभ caus स्तोभयति RV.

to celebrate everywhere

परि मे , परिभायति TS, SBH,

SBH to celebrate in Slokas or

hymns संश्लोक , संश्लोकयति BHP

celebrate in Song अभ्यर्च

(अभ्यर्च) RV, AV, VS to celebrate

in song उपस्तु , उपस्तौति RV,

AV 3.15.7, TBH 3, SBH —

आभिप्राय RV 8.49.1269.4 - स्तु ८

2 स्तुति, स्तुति, स्तुति, स्तुति RV,

etc to celebrate together सम्प्रदाय,

सम्प्रदाय MW to celebrate with

a hymn of praise स्तोत्र Nom

स्तोत्र Cat willing to celebrate

शिवस्य mfn RV.

celebrating n I प्रथनम् W—

व्यापनम् Rājāt 5. 5. 160.

I II शिवकीर्तनम् — नदिनम् W.

~~the act of celebrating Siva~~

the act of celebrating Siva

शिवकीर्तनम् W.

celebration n I संकीर्तनम् MBh,

Kāṣ, etc.

I II रातम् ChUp 7.1.5 — प्रकीर्ति

१ Bhag.

at each celebration प्रतिवर्षम्

Kāty Śn, MBh worthy of.

celebration ~~वर्षम्~~ वर्षम् mfn

RV celebration of qualities

गुणसंकीर्तनम् MBh 1.1521, R 2.

2 I परिष्ठाति ॥ RV.

2 II उपस्तुतिः RV — जवः L.

celebrity n I.I प्रसिद्धि Var, Kāṇ,

Kathās — विख्याति ॥ R —

विश्रुति ॥ MBh, BhP — सुख्याति ॥

MW — ख्याति ॥ Mn 12.36, MBh 3.

8213, R etc — प्रख्याति ॥ MBh.

I II निर ॥ W, गोद्वी — गोर्ध ॥

W — निम्नदि १ कि 2.6 —

परागः L — प्रकाशालम् MBh —

प्रीति (१८ १ ज्ञा) Kāv, Kathās,

Rājat — प्रवा Sns, Kathās, Rājat —

प्रीति १ L — प्रीति लम् L —

प्रीति १ L — प्रीति (१८-१८)

प्रीति लम् (Sawad) — प्राकाशम्

MBh, Kāv, Sns — प्रागीत्यम् Nalac

प्राज्ञस्त्य Mālatim, Kathās —

कवि & Siṅ — विद्युतम् BhP —

प्रोमतम् RV — समज्ञा L (७१) १०१

समाज्ञा) — समारव्या L — सम्भावना

सम्भावना

(nearly सम्भावना) W — सौख्यवसम् RV.

celebrity १०१ चाञ्चवम् (in comp)

Das 1.223 (७१)

celebrity (personified as daughter

of Daksha VP 1.7.23.8.14 1

9 1) Hariv 7740 celebrity

(personified as daughter of

Kardama BhP 3.24.23) रत्ना

1 Hariv 7740 great celebrity

विश्रा: I.

~~celebrity~~ 2 II

celebrator n 2 II उत्सवः RV, AV.

one who celebrates वृन्दितृ mfn

RV, SBh.

celebrating adj 2 I उत्सवधिन (ibc)

R — उत्सव (ibc).

2 II वन्दसि RV; VS.

celebrated adj 1 I संकीर्तित MW —

प्रसिद्ध TS, etc — विश्रुत Yājñ,

R, etc — विद्युत RV, etc — यद्वास्विन्

AV, etc — प्रस्थात MBh, Kāṣṭhī, etc —

प्रथित MBh, Kāṣṭhī, etc — प्रकीर्तित

Yājñ ~~Pañc~~ Pañc — परिव्यात MBh,

R.

I II — आ म्नात Kātyāñ, BhP, Kum, etc

एकाग्र L — उल्कीर्तित L —

कतूहल W — श्यात MBh, etc —

परिणीत MBh, BhP — परिश्रुत MBh,

BhP — पुण्यकीर्ति MBh — प्रतिदृष्ट

BhP (= प्रख्यात Sdh) प्रतिपत्तिमत W

प्रतिबुद्ध W — प्रतिशिष्ट W —

प्रतिपूजित MW — प्रतिश्रुत W —

प्रतिश्रुत (७ १ प्रतिशिष्ट only L) —

प्रत्यारवात W यशस्य R — लब्धनामन्

Kām, Ratnā, लब्धशब्द R —

वंशकोटि W — विकीर्ण W — विज्ञात

W — वित्त Daṅ — विनिर्मित R —

विप्रचित MBh — विज्ञातद (आ) W

— व्याप्त W — वेद्य RV, AV —

व्रत RV, AV, Bṅ, MBh — संस्पष्ट

KaushUp — समारव्यात W —

समृद्धयशस् MW — सम्मत Mṅ, MBh,

etc — सिद्ध ĀśvŚṅ, R, etc = प्रसिद्ध

सुप्रतिष्ठित ॥ (आ) W — सुरभि

॥ (इ: ०१ ई) Kāvyaṇḍ 2.176 —

सुखान्न ॥ (आ) BhP.

celebrated by all सर्वविरव्यातः

MBh celebrated everywhere

सर्वपवीन ॥ (आ) Hcat, Sis, Sch

celebrated for प्रकाशः ~~(instr)~~

(instr on comp) MBh, Kālid

celebrated in all quarters

दिविभावि W celebrated in the

world. लोकप्रसिद्ध Kām celebrated

on account of good marks

लक्षणप्रशस्त Gobh the celebrated

one विद्युति & Sch being

celebrated प्रख्यायमान Nal of

celebrated understanding

प्रसिद्धिप्रबोध Ragh universally celebrated

लोकाविश्रुत Mn, R — सम्प्रचित MBh very

celebrated महायज्ञसु MBh, Hariv, R, etc

महायज्ञसु L. — सुप्रसिद्ध (आ) MW

widely celebrated अभिनिश्रुत MBh,

etc.

2 I संस्तुत Hariv, R, Pus — स्तुत RV, etc —

शंसित Pañcat — कीर्तित .

2 II अहित L — उद्गीत — उपगीत MBh, R,

Ragh — गत MBh 3 — गौरवित W —

परिणत Bhp — प्रणत Bhp — मीहित 9ndcनं

Kāw — वचस्य AV — वीन्दत AV, etc . —

विजिगीत (Bh. Āh Up) विजिगीत (SBh)

— विवास्त W — एलाघिन् MBh, Kāṣ

etc — सम्भाजित BhP — सम्भिष्टुन् BhP

— स्तुतवत् Hariv.

celebrated in the same manner as

the Dāśa - nātrā दाशरात्रम् (ई)

SB 12.1.2.2 highly celebrated

सुषुत, सुषु । RV —

उत्तमगाय BHP much celebrated

शतसिद्धि Mahidh where waters

are celebrated माहिताम्भस Kim.

(ceremony) celebrated 3 I

~~निमित्त~~ R (B) 1.14.42 celebrated

(as a feast) प्रस्थापित Diyañ

one who has celebrated a festival

वृत्तोत्सव MBh — वचिनीत्सव

Kathās.

to be celebrated II परव्यानीय Vop.

II उत्तमाय RV 9.22.6 — रव्यांतव्य

W — विभ्रुतिंगम् — श्रवणीय MW

— श्रवाय RV.

2I १ स्तोतव्य MaitrUp, MBh —

१११ MBh, Ragh.

2II १ उपराय — अञ्जलान RV —

नर्दनीय W — वास्य Kāṇ — सुलाव्य

Pāṇ 3.1.123 to be celebrated

with Ric verses ~~नृसिमय~~ to be

greatly ~~ade~~ celebrated अतिपठ

pass अतिपठ्यते MBh to become

celebrated प्रव्य cl 1 प्रव्यते

(Dhātup 19.3), (narely प्रथित)

MBh, Kāv, etc — प्रथामसम् प्रथाम्ना

Rājat having celebrated उत्कीर्त्य

† Ragh 10.32.

← to be celebrated I. प्रख्या pass

प्रख्यायते Mn, MBh, etc.

1st ~~pass~~ pass सूयते (et also सूयति)

← RV — प्रप्रश्न pass (3. 59)

← प्रप्रश्न RV 7.8.4.

2nd सु pass सूयते —

← एलाघ pass एलाघ्यते MBh, Kāv,
etc.

← etc to become celebrated

प्रश्न. A RV 4.4.2, etc.

to cause to celebrate स्त caus

स्तावयत, BHP.

to wish to celebrate स्त

desid
~~desid~~ तुष्टूयति, तुष्टूयते Samk.

5657 R

celerity

पुलाकः, पुलाकम् L.

celestial adj I दिव्य (Pāṇ 4.2.101) RV, AV,

ŚBh, Kauṣ, MBh, etc — सुवर्ग्य,

सुवर्ग्य TS, स्वर्ग्य.

II अमानुष † (ई) R, etc — दिविज

(Pāṇ 6.3.15) — दिविष्ठ MBh, Hariv.,

दिविस्थ — दिव्योपादान † (ई) L —

~~देवकी वन~~ ॐ (इका) W — ~~देव~~ ॐ (इ) AV,

Bh, Mn, MBh, etc — चुक्ष ॐ (आ) RV

— बृहदिद्व RV — सौर ॐ (इ) W — सौरि

W — सौर VS, TS — स्वर्ग, सुस्वर्ग AV

etc — स्वर्ग RV, TS — स्वर्ग RV, VS

स्वर्ग RV

स्वर्ण RV.

celestial and worldly

देवलीनिन $\frac{1}{2}$ (३) MW celestial

being गगनसद् m Sis 4.53

गगनविहारिन् m W a celestial

body स्वव्यारिन् W a celestial

car विमानम् (ifc) Kathās,

विमान a celestial elephant

स्वर्दिन्तम् in Dharmas — सुरैः.

MW celestial flower सुरपुष्पम्

Kathās, Kalyānam सुरपुष्पवृक्षः

the celestial Ganges भद्रा L

— रतू $\frac{1}{2}$ Un 1.94, Sch —

सुरदीर्घिका L — सुरनदी W —

सुरानम्रगा MW — सुरनिर्मदिणी Haris

celestial grove दिव्यकाननम्

a celestial maiden देवकन्यका

Kāś, देवकन्या MBh, R — सुरयुवात

† Kāś, Vāś Bḥś, सुर्योषित †

Kāśās, Vās, BḥP the celestial

○
Munis मुनयः m pl Vāś, Sūryas,

Śrutab celestial musician गः

L a celestial person स्वमूर्ति †

the celestial regions दिव्यानि

pl RV celestial roaring देव गजिनम्

L celestial songster देवगायनः L

the celestial vault वागनाडुःपाम्

Vās — नमः स्वलम् (Kāvyāṭ)

नमः स्वली (Rājāt) a celestial

voice सरस्वती Kālid, Kathās, Rājāt

the celestial waters अम्भसु ॥

At Up.

a celestial woman । I सुहस्री

Vikr, Var Brs, Kathās, Bhp —

सुराङ्गना Nal, Kāl, Kathās, etc

— स्वः सुन्दरी Bālār, स्वः स्त्री R.

II सुरलोक सुन्दरी Vikā, सुखधू

† Ragh, Kathās — स्वर्गि विधू †

स्वर्गि स्त्री L — स्वर्गोपित † Bālār,

स्वर्गधू † HParis the celestial

world अमानुषलोकः Kād being

on the celestial path देवपथीय

mfn Kāth the chief of the

celestial host सुरसुन्दरसेनागणपति m

a class of celestial beings.

तृपिता: m pl MBh, 13. 1371,

Buddh, etc a class of celestial

beings (12 in number) तृपिता:

m pl Hariv, VP, BhP, 4. 18,

Vāyu P 2. 6 a class of celestial

beings (36 in number)

नृषिता: m pl L the condition

of a celestial car विमानता,

विमानत्वम् kāṇ, kāthās driving

in a celestial car विमानयान

† (आ) BHP fallen from a

celestial car विच्युत. mfn

Rājat going in a celestial car

विमानयान ‡ (आ) BHP the

guardian of a celestial car

विमानपालः MBh having a
celestial form, स्वभूतिमत mfn

Mn, 2.82 having a celestial

person स्वभूतिमत mfn Mn 2.82

having celestial power दिव्यशक्तौ

mfn MW having celestial women

on Apsarases सनाकवर्जित mfn

mfn MW in aspect like a

celestial grove दिव्यकाननदर्शिन

mfn Nal 12.61 leading to the

fortress (i.e. to the celestial world)

पूर्याण mfn AV a lovely

celestial female सुर सुन्दरी

Bhag, Kāv, Kathās the

the ownership of a celestial car

विमानप्रभुता MW a particular

celestial being विमानिनः

Mean, Kathās, BHP, etc

resembling a celestial car

विमानप्रतिम māh MBh

standing on a celestial car

विमानरथ māh MW the state

of a celestial car विमानता,

विमानत्वम् Kāv, Kathās,

strewn with celestial flowers

संतानवाहीन mjh MW

travelling in a celestial car

विमानचारीन mjh MW

to turn into a celestial ^{car} ~~car~~

विमानोद्भूत, विमानोद्भूत, Kāv.

2I

~~celestial~~~~adj~~~~2I~~

नभःशचर

b

(ई)

Kaw

— नभः स्व W, नभः स्थित .

2II

अरेणु

RV 1.56.3

— नाभस

b

(ई)

Var

—

ज्यातिषत

RV, AV, etc

the celestial changes

नभानदी

L

—

नभः सिन्धु

celestial latitude

विशेषः Sūryas celestial world

ज्योतिषः RY, VS, AV, ~~SB~~ SB 14.7.2

Knowledge of the celestial sphere

खगोलविद्या W.

celibacy : I अनुदाहः — अपाणिग्रहणम्

— अपरिणयनम्.

cell n. I II. मठिका Das, Kathās,

Rājat — लयनम् Sis, Phab, Kārand

— शयनासनम् Buddh — विरिणा.

cell in a honey comb मधुनाडी.

Chllp the cell of a hermit

आश्रमः, आश्रमम् Min, R, Das,

Ragh, Megh, etc the cell of a

hermit or of ~~*~~ retired saints

०११ sages आश्रमः, आश्रमम् Mn,

R, Das, Ragh, Megh, etc (esp) the

retired cell of an ascetic

मठः, मठम् MBh, Kāv, etc (esp)

the retired cell of a student

मठः, मठम् MBh, Kāv, etc.

cellar n गुप्ति † L.

a cellar (for concealing wealth)

5677 Z

भूतकोल : W

Celosia Cristata ।I मयूरशिखा Bhp२ —

मयूरचूडा L — मयूरः L.

।II करवी L हिडुपर्णी — खराइवा, भजगन्धा

करवी, वनयमानी L — दीप्यः — दीप्यकः

— प्रियलमः L — बर्हिचूडा L — लोचमर्कटः,

लोचमस्तकः L — बद्धिशिवरः L —

शिववला ।N — शिविनी — संदीप्यः L.

* the tree celosia cristata भुद्रशीर्षः

५८
5679

मयूरशिखा.

I
5680

the plant *Celsia coromandelina*

कुलाहकः L, कुलाहलः.

Celtis orientalis । II क्षयनाशिनी L =

क्षयजीवन्ती --- (commonly Jiyati)

गन्धाला L — शिवानी.

the medicinal plant Celtis

orientalis कुल्या L, जीवन्ती

कोषधि.

Cement I II संधिवन्धः inscr — संक्षेपः

Sānikh Br, ApSr, Uttarak — सुधामभ
R, etc.

cement (on an arrow) प्राञ्जलम AV

cement (used in building) प्राणाहः

AV having cement सौध म् R

joined with adamantine

cement वज्रलेपघटित म् Vīkar,

mālatim a kind of hard cement

वज्रलेपः Vcar, Ratnāv, Vās

(Kalka) वज्रः Var Br S made of

cement सुधामय m (ई) n L

cementing of food अन्नसंदेहः S Br

cemented building सुधामयः

(with or scil प्रासाद) L cemented

by power सामर्थ्यबन्धन m n MW

cemetery - I शमशानम् AV, etc - पौत-

भूमि & Kum, पौतवासः Das.

I II उपकार्य L - कटासी L - करवीरः L

- करवीरकः L - रुद्रभू & L - रुद्रावासः

A - शतानकम् L - शिवालयः L -

शमशानम् Nir 3.5.

a cemetery for corpses रुद्राक्रीडः

Bhatt a great cemetery महा-

5685 2

शमशानम् Kathas. .

Candrela Toona तुल्लक: Bhp 5.5.44

तुल्ल: L.

the tree candrela Toona कुबेर

कुबेरक: L, तुल्ल.

5687 *

censor क्षमाधिकारिन mfn sinhâs.

censure vb । I निन्द् cl । निन्दति. ep. also

निन्दते RV, etc — प्रदुष् caus प्रदूषयति R

— संदुष् caus संदूषयति MBh, Kām.

I II उपालभ्, उपालभते ChUp, MBh, Śak,

Śiṣ, etc — निगर्ह, निगर्हते (Pāṇ) Pāṇ

I. 4. 32, Kāś — परिगर्ह, परिगर्हते caus

परिगर्हयति MBh — प्राणिन्द only P Bhattach

— प्रतिनिन्द, प्रतिनिन्दति MBh — प्रतिभिद्,

प्रातिभिनात्ति Ragh, Sic — शास् cl 2 (Dhātup

24.67) शास्ति (Ved and ep also शास्ते, शासति,

शासते) RV, etc.

। III ईज्, ईञ् cl । ईजति, ईञति Dhātup

6.24 — कुट् cl 10 कुट्यति (Dhātup 32.23)

Dhātup — चर्च cl । चर्चति Dhātup 17.

67 — नेद् cl । नेदति Dhātup 21.8 —

वद् cl । वदते Dhātup 4.36 — स्वर cl 10

स्वरयति Dhātup 35.11.

to-censure any one गर्ह् cl 1.10 गर्हति,

गर्हते, गर्हयति, गर्हयते (acc) (the A is

more common than P) Mn 4.199, MBh,

R, etc to censure anything गर्ह् cl 1.

10-गर्हति, गर्हते, गर्हयति, गर्हयते (acc) (the

A is more common than P) Mn 4.199,

MBh, R, etc.

censure n II निन्दा AV, Mn, MBh, etc. —

निन्दनम् Pāṇ — गृही MBh, Pāṇ, Pañcat

— गृहीणम् MBh 12.9153, R, Sarvad 4.1 (in

śhet) — Śāh 6.174 & 190, गृहीणा MBh 3.1283

— परिवादः AV, etc — उपालम्भः MBh,

Hit, Kathās, etc — उपालम्भनम् Śāh. 187.5

— वचनम् वचनियम् Kālid, Uttarā

I II अनुयोगः Nyāyad — अर्त्तनम् L —

अवकुस्तिताम् Ni १ १.५ —, अवगीतम् L —,

भवद्यम् - RV, etc —. अवर्णवादः L — उपक्रोशः

MBh, R, Ragh, Das — उपवादः Kātyāṣṭh,

Shadva Bṛ — उपस्कारः W — एनम् n

L — कन्दल mb (आ) n १ — काली L —

जुगुप्सन् mbn W — निरस्कारः Hit १.२.

$\frac{25}{26}$, 4 — ~~दुर्वचम्~~ — दुर्वचम् — धिग्दण्डः Mn,

Yājñe, MBh — धिग्वादः Jātakam —

निराकारः L — निर्वादः MBh, Ragh —

परिगृहणम् MBh — परिभाषा Pat, Bālar —

परिवादकथा MBh — परीवादः Mn, Āpast —

पर्यनुयोगः Yājñ, Śch — प्रतिलम्भः W

प्रतिलम्भितम् MW — वक्तव्यम् Mśicch —

~~वाच्यम्~~ वाच्यम् MBh, Kāv — विगृही Jātakam

— विगृहणम्, विगृहणा MBh, R — विगृह्य-

कथा MW — विगृह्यता Rājāt — विद्वयः

L — विरुद्धा mb (ई) n — समुपालम्भः

MBh — हणिया, हणीया (only f) — न्यायम्
after a finite verb Pāṇ 8.1.27.

accompanied with censure सनिन्द mfn

Sak (pl) सनिन्दम् censure implied

in the notion of a verb भावगर्हा Pāṇ 3.

t. 24 censure of the miser कृपणनिन्दा

the censure of the world लोकापवादः

MBh, kāv, etc conveying a censure

सोपालम्भ mfn Kathās excessive cen-

sure अध्याधिक्षेपः Yājñ 3.228 exposed

to censure वचनीकृत mfn R an

expression of censure पिण्डारः ‡ to

incur censure विगर्ह्यताम् प्रया ~~क~~

liable to censure सावद्य mfn MBh

not desiring censure अवाच्य Māricch

one who censures उपक्रोष्ट mfn

a particle of censure II.

censuring I I गृहणम् MBh 12. 9153, R,

Sarvad 4.1 (in rhet) Sāh 6. 174 & 190,

गृहण — गृहणा MBh 3. 1283.

II प्रणिन्दनम्, प्रनिन्दनम् Pāṇ, Bhāṭṭ, Sch

— विदूषणम् W.

the act of censuring उपक्रोशनम् ~~उपक्रोशनम्~~

Daś.

~~censor~~

censoriousness

धृणित्वम् n Ca३.

II परदोषकीर्तनम् w — परिनिन्दनम् ५

शुभनादि, परिनिन्दा, Subh.

censuring adj I निन्दिन् Kavyād.

II उपवादिन् SB३ II, Chup — पियारु RV, AV,

— विनिन्दक Subh.

censorious adj II निन्दक — दोषग्राहिन् L

— पुरोभागेन Kālid.

II अगुणवादिन् — कलङ्ककर — कुवाद ३

— घृणेन MBh 5. 5813, Car 6. 20 —

दोषैकदृश L — निर्देष्ट, निर्देष्ट.

not censorious अनिशङ्कविष्णु Pāṇ 6.

2. 169, Sch censorious person गोष्ठीस्थः

L.

censurable adj. I विगर्ह्य Mn, BhP —

वचनीय Hañiṣ.

II अनुयोज्य — वर्जनीय Mn, MBh, etc.

censurable by वाच्य (gen or instr)

Mn, MBh, Kāu, etc. the fault of

being censurable वचनीयदोषः Mñicch

to be censurable उपालब्ध Kād —

उपालभ्य Pañcat.

censured adj II निन्दित RV, Bṛ, etc

— दूषित ~~MBh~~ MBh, Kathās.

I II अवगीत Haviu; Kir 2.7 — अवरीण

L. अधरीण १.५ — उपस्कृत W —

जुगुप्सित W — तिरस्कृत Pañcat —

परिवर्दिन् W — विगूढ L.

censured by गर्हित (in)st [MBh, R]

or gen [Mn 10.39, R.] or loc [Mn 11.42]

or in comp) censured by the good

~~सद्विगर्हित~~ सद्विगर्हित m.n, Kām — साधु-

विगर्हित R generally censured

लोकनिन्दितः Sarvad much censured

सम्भाषित R saying much that is

to be censured बहुगर्ह्यवाच् L.

to be censured । II अपवाद — अव-

बोधनीय Kāḍ — पर्यनुयोज्य Nyāyas,

Sarvad — व्यपदेश्य Nariv.

Centipede I शतपद, शतपाद m Tulus,

suśr, शतपदी Tulus, suśr, car, Kathās

— शतपादकः suśr, शतपादिका, शतपादी

L — शतचरणा Ap Gr, Sch.

I II — आढा L — कारस्कराटिका L — दुणी

— पृथिका L — भीरु m L — वृश्चिकः w

— शतापदी car.

a species of centipede अजकाव;

5703

अजकावम RV 7.50.1 a worm

resembling a centipede कारस्क-

साटिका L.

✓
5704

one who requires cent per cent

interest $\frac{1}{2}$ of 100 $\text{mf} \left(\frac{5}{2} \right) n$

→

